

כדורסל

טובים. הקטנים

הנאום הציוני האחרון נסתיים. הטכס היקר והנאה עבר באופן חלקי, כשכל נואם חוזר בדיוק נמרץ על דברי קודמו: "צעירי רים ישראלים שהעלו את כבוד האומה בעיני הגויים", "דגל כחול-לבן בראש התורן במוסקבה", "בשורה לתפוצות", ועוד ועוד.

גירי בית-הגוי בפעודה
למודים? אין צורך!

1200 המוזמנים ומשמל"הכרטיסים (2,500 ל"ה המקום) חיכו בסבלנות, מחאו מפעם לפעם כפיים, התאגדו בלבם ב-14 הבחורים הבריאים בעלי ההופעה המשכעת. הציונות למרות שהיתה ציונות, היתה נכונה, והקהל ידע זאת.

"רחמנות עליהם!" "רחמנות עליהם, בחיי!" העיר אחד החובבים, כשראה את צעירי נבחרת תל-אביב עולים על המגרש. התל-אביבים נראו קטנים ורזים בחולצות ה"תכלת, לעומת הנופות שופעי-הבטחון של המוסקבאים". הקהל התפלל בלבם, כי הם לא יתחרבנו יתר על המידה.

אחרי כמה דקות של מישחק, פקח הקהל את עיניו. רגש הרחמנות התנדף. במקומו בא רגש שהפך מהערכה כמעט להערצה. הרזים הוכיחו את עצמם. הרזה והקטן ביותר, מספר 4, פשוט, איש הפועל תל-אביב, נתגלה כאמץ הקליעה מרחוק. הוא נעזר עליידי הבטחון המופרז של שניאור וחבריו, כובשי היבשת. הפיתגם האנגלי כי "שום דבר אינו מצליח כמו ההצלחה", הופך רך. גיבורי היום הוכיחו כי שום דבר אינו נכשל כמו ההצלחה.

43 סלים רזים. קרוב לסוף המחצית הראשונה הפך הדבר כמעט לשעורוריה. נכ"חרת תל-אביב ניצחה את הלאומיים 19:12. הטכניקה המצוינת של הנבחרת הלאומית היתה תאוה לעיניים. אולם הקהל היה צמא לסלים.

"לא רוצים פנטזיה! רוצים סלים!" קרא משהו בקול רם.

אולם ככל שהתקרב סוף ההתמודדות, גבר הנסיון על האמביציה. הגוף על הרוח. בה"עדרו של פשוט על המגרש, ספגו התל-אביבים סל אחרי סל. בכל זאת הצליחו הרזים להכניס את כדורם 43 פעם לתוך סל האופים, לעומת 48 הסלים של הנבחרת הלאומית.

הקהל, שהפך באופן ספונטאני אוהד התל-אביבים, הצטער כמעט בגלוי על התוצאה.

"הם טובים, הקטנים!" נאנחה בחורה מגורלית. "אין דבר, הם יגדלו!" ענה מומחה, הסיק בזאת את מסקנת הערב: יש דור המשך למנצחי מוסקבה.

כדורגל

קוראים לו גירי

(ראה שער)

בחלל האויר נשמעה שריקה ארוכה. כ-30 צעירים, בתלבושת ספורט, ובנעלי עור בעלות מסמרי שעם הפסיקו להשתעשע. העינים הופנו לעבר שער המגרש המדושה. כולם קרבו למרכז, יצרו חומה עגולה ש-באמצעותה עמד גבר נמוך קומה (1.55) ל-בוס בגד אמוץ כחלחל. הגבר השליך את זנב-הסיגריה שהיה בפיו, קימט את מצחו, ובפנים חסרי ארשת שלח את הצעירים לתוך קלחת האמון.

בשעות הבוקר הוא יושב במשרד מרווח בבנין עיריית יפו, כמנהל מחלקת-הרשיונות. הפקידים מפנים את הקהל אל מר משה בית-הלוי, לבוש החליפה וענוד העניבה. על מגרש הספורט, בשעות של אחר הצהריים קוראים לו פשוט גירי. הכינוי הקצר המבורטא ביראת קודש על ידי מאות צעירים ואלפי צופי כדורגל, חקוק היטב בלבם של אלה הקרובים אליו, ויקר להם עשרות מונים מ-אשר אותם בעלי המסעדות או הרוכלים ש-קיבלו מידו את רשיון עסקיהם.

גירי הקדיש כמעט את כל זמנו הפנוי לכדורגל. הכדורגל גמל לו שבעתיים, הכתירו כאחד המאמנים הטובים ביותר בארץ.

המולדה בחצר בית-מלון. לפני 40 שנה בערך, בקליש, במערבה של פולין, הש"מיץ משה בית-הלוי את קולו הראשון עלי אדמות. אז לא תיאר לעצמו איש מבני הדמשפחה כי משה יהיה מסוגל לצעוק אי-פעם כפי שעשה זאת בהיותו תינוק.

משה, שהיה הבן השני למשפחה בת של-שה אחים ושתי אחיות, בילה את שנותיו הראשונות בלימודי בית, תחת שבטו של מר רה שנשכר על ידי אביו, כדורכן של המשפחות היהודיות המתקדמות. בהיותו בן 8 החליטה המשפחה לעלות ארצה. האב, הבן הבכור נחום ומשה, יצאו לוינה כראש חץ על מנת להסדיר את גיירות העליה, ובתכנייהם לפגוש לאחר מכן את שאר המשפחה, לעלות יחדיו ארצה. באותו פרק זמן, שלא עלה על חדשיים, פגש משה בפעם הראשונה בחייו בכדור העור העגלגל.

וינה היתה מאז ומתמיד כעין בית-ספר גדול לכדורגל. האוסטרים היו תלמידיהם המוכשרים ביותר של האנגלים, שיכללו את המשחק לבלי חכר, הנהיגו בו לראשונה את עיקרי הטכניקה המושלמת.

תקופה של חדשיים אינה דיה כדי ללמד נער בן 8 את תורת המשחק. אולם ההסתכרות בכמה משחקים הספיקה לשני הנערים, כדי לעורר המולה בחצר בית-המלון שהפך למגרש זעיר שמרכז ההתענינות בו היה צרור סמרטוטים אשר ודאי הורגש חסרונו במטבח הבית.

כאשר הגיעה המשפחה ארצה, בשנת 1920, נכנס גירי מיד לבית-הספר על שם אחד העם, בילה בו כשבע שנים, אך הכדור משך אותו יותר מלמודיו, והוא סיים את בית הספר העממי, בו התבלט ביחוד במשחק הכדור רגל, עבר למקוה-ישראל כדי להכשיר את עצמו לעתיד.

גירי לא היה בדרך גדול. הוא למד, עוד בהיותו ילד, כי בישראל עובדים את האדמה. שלוש שנות למידיו במקוה-ישראל פתחו בגוף הצעיר נמוך הקומה, שריירי ברזל עטר פי עור שחום, היסודות העיקריים בגופו של פועל שחור.

מאז היתה הטוריה למפרנסת היחידה של גירי. הוא עבד אצל גנן תל-אביבי, נשלח לעבודות שחורות בנתניה וחדרה, ובהיותו בן 20 חזר לתל-אביב. שתי סיבות הניעו אותו לחזור: בקשתו של אחיו לעזור לו בתעשיית הלבנים הקטנה שהקים, ומגרש הכדורגל של מכבי ברחוב סלמה.

גירי עבר את הדרך הארוכה המוליכה אל הקבוצה הראשונה במהירות מפליאה. הוא היה רזי, שלט בכדור, קומתו הקצרה לא הפריעה לו כלל, להיפך, היא עזרה לו לפלס את דרכו במהירות הבוק אל שער היריב. שנת 1932, סימנה מפנה בכדורגל העברי, מועד המכביה הראשונה התקרב ובא. ההתענינות גברה, ועמה גבר הרצון להתעלות לדרגה גבוהה יותר.

קרב משפחתי. מעטים זוכרים עוד כיום את פגישת נבחרת הפועל-מכבי ב-מגרש עטור הדקלים שבגבולה של יפו הע-רבית. 4000 צופים, שיא בימים ההם, שרכו את דרכם באבק הסמיך, אחריהם אף הרשו לעצמם לשלשל שילינג לנהג הערבי של ה-

מרכבה השחורה, בשכר נסיעה עד למגרש. 4000 הצופים הנלהבים, הלבושים, כמעט כר-לם, בקפדנות, חבושים כובעים קצרי קטר היו ודאי מעלים כיום חיוך על השפתיים. אולם היה זה קהל ספורטאי למדי, שידע להעריך את ההגינות, והיה רחוק מתככים מפלגתיים.

כאשר עלה גירי עם קבוצתו, מכבי ישראל, על המגרש, נוכח כי אברהם אחיו הוצב כמגן שמאלי בקבוצת הפועל, ותפקידו לבלום את גירי. היה זה קרב משפחתי בו זכו האחים לתשואות סוערות, ומשנשתיים המשחק ללא הכרעה, (1:1) קם אחד החושבים התל-אביבים האמידים, הושיב את האחים במרכבה, הור-ביל אותם לביתם על חשבונם.

לגבי גירי היתה זו התחלה של קריירה מזהירה שארכה כשמונה שנים.

שנת 1934, מצאה אותו בבירות, בירתה של הלבנון, שם עמד הכדורגל על דרגה ב"נוגית. אולם הארצישראלים נוכחו לדעת כי שופט לבנוני משול לשחקן ה"12 של הקבר" צה המקומית. גירי הבקיע את שער השוויון נגד המכללה הבריתית (1:1), ויומים לאחר מכן יצר ערוביבה בין מגיני קבוצת רנסנס, הבקיע שני שערים, עוד לפני ניוספלד, חברו במרכז ההתקפה, להבקיע שניים נוספים. היה זה אחד הנצחונות המעטים (4:2) של קבוצה עברית מחוץ לגבולות הארץ שהניחה את היסוד למפעל הרבה יותר גדול כעבור שנה: ביקורו המוצלח של מכבי תל-אביב בארצות הברית.

איתה שנה (1936) הציף גל עליה גדול את הארץ. יהודים רבים החלו לחוש במיזמות שרקם היטלר באותם הימים, והדרו לו רון את חפציהם וביכרו להשתכן ב"מבר הפלשתינאי" מאשר להרמס תחת מגפי קלג' סיו של הרוזן הנאצי.

הספיר הארצי-ישראלי הפיק תועלת רבה

מתהליך גדול זה. ספורטאים יהודים מכל קצות אירופה הגיעו ארצה, מילאו את השורות הדלילות בכוח עצום, בעל נסיון בין לאומי. היו אלה שחיינים, שחקני כדורמים, סייפנים, אתלטים. אולם יותר מכולם בלטו כמה גברים חסונים, ילידי אוסטריה, ששינו במשך תקופה קצרה את כל צורת ענף ה-כדורגל. היו אלה שחקניה המהוללים של קבוצת הכוח וינה, הקבוצה היהודית הגדולה ביותר בתולדות הספורט.

גירי עבד באותו פרק זמן בנמל תל-אביב. הוא עמל קשה, הטעין ארגוני תפוזים, פרק שקי סוכר, אולם מאומה לא היה יכול למנוע בעדו מלמהר אחרי העבודה המיגעית למגרש הכדורגל שבצפון העיר. הוא היה מוקסם כאשר ראה את השחקנים החדשים בועטים ב"כדור, ואת עבודת מאמנו החדש, אגון פר-לאק, שנטש את הפעילות על המגרש, החל להסיף לשחקנים הפרימיטיביים את תורת הכדורגל הוינאי.

צלצול מחריש אזנים. בוכות שקי דתו הובטח לגירי. כרטיס נסיעה לארצות הברית. לגביו היתה זו חוויה עצומה. הוא רצה בכל מאדו לשחק, פיקק בכך, לנוכח התגברות שקיבלה קבוצתו. אולם קשה היה להיות מאוכזב בעיר כמו ניו-יורק. הצעירים מארץ-ישראל רותקו ממש אל הגוף הבלתי רגיל, אל אלפי מקומות הבילוי, אל חידושי הטכניקה. בערב השני לשהתם בניו-יורק נכנס שלמה ארזי, מנהל הקבוצה, כיום מנהל הקריה בירושלים, הוציא מכיסו שני כר-טיסי הזמנה הודיע: "חבריה, יש לי רק שני כרטיסים לתחרות האיגרוף של ג'ו לוי-אס, הפילו גוול".

גירי לא היה בר מזל, נלחה אל חבריו ה-נותרים לטיול בחוצות הכרך. כאשר עמדו בפניה אחד הרחובות הסואנים, שמעו לפתע צלצול מחריש אזנים. היה זה מנדלי מרי-

